

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра соціології управління та соціальної роботи
Кафедра соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. декана

соціологічного факультету

В'ячеслав НІКУЛІН

28 червня 2024 р.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ 6
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Соціологія сім'ї та молоді

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	05 – Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	054 – Соціологія
освітня програма	«Соціально-політичні та маркетингові дослідження»
вид дисципліни	обов'язкова
факультет	соціологічний

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету

«28» червня 2024 року, протокол № 9

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Вакуленко Світлана Миколаївна, кандидат соціологічних наук, доцент, доцент ЗВО кафедри соціології управління та соціальної роботи.

Сокурянська Людмила Георгіївна, доктор соціологічних наук, професор, в.о. завідувачки кафедри соціології

Програму схвалено на засіданні кафедри соціології управління та соціальної роботи

Протокол від «27» червня 2024 року № 11

Завідувач кафедри соціології управління та соціальної роботи

.. Ирина СВДОКИМОВА

Програму схвалено на засіданні кафедри соціології

Протокол № 15 від 12 червня 2024 року

В.о. завідувача кафедри соціології

.. Людмила СОКУРЯНСЬКА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Соціально-політичні та маркетингові дослідження»

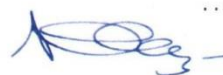
Гарант освітньо-професійної програми «Соціально-політичні та маркетингові дослідження»

Олена МУРАДЯН

Програму погоджено науково-методичною комісією соціологічного факультету
Протокол від «24» червня 2024 року № 8

Голова науково-методичної комісії соціологічного факультету

Юлія СОРОКА

ВСТУП

У навчанні студентів соціологічного факультету значна увага приділяється організації самостійної роботи, що має забезпечити успішне оволодіння не тільки змістом навчальної програми, але й практичними навичками проведення емпіричних досліджень з певної проблематики, аналізу та інтерпретації їхніх результатів, творчої діяльності. З огляду на це, важливе значення має такий вид самостійної роботи студентів, як виконання курсової роботи.

Курсова робота підбиває певний підсумок у вивченні навчальної дисципліни, передбаченої навчальним планом, і має за мету:

- надання студентам можливості самостійного поглиблення знань, вмінь і навичок, спеціалізації у межах обраного фаху;
- підвищення рівня теоретичної підготовки студентів;
- розвиток вмінь пошуку необхідної для виконання курсової роботи навчальної та наукової літератури, оформлення посилань на першоджерела;
- розвиток навичок письмового викладення думок, уміння аргументовано та логічно висловлювати свою думку;
- залучення до науково-дослідницької діяльності, освоєння її засад і принципів;
- розвиток творчих здібностей студентів, у тому числі в освоєнні методології та організації дослідження, його методів і процедур;
- розвиток навичок публічного виступу та ведення наукової дискусії під час захисту курсової роботи.

Курсова робота демонструє ступінь опанування студентами теоретичних і практичних навичок (уміння аналізувати, синтезувати, виокремлювати головне, визначати закономірності й тенденції розвитку досліджуваних процесів; уміння самостійного пошуку інформації, її систематизації, узагальнення й описування; вмінь використовувати знайдені наукові джерела для підтвердження власних думок і висновків тощо), допомагає виявити їхні наукові інтереси, схильності й творчі здібності.

Методичні рекомендації складені відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 054 – Соціологія.

1. Опис освітньої компоненти

1.1. Мета освітньої компоненти

Метою курсової роботи є поглиблення знань, вмінь і навичок соціологічного аналізу процесів, що відбуваються в сучасній сім'ї та молодіжному середовищі, відтворення контекстів розвитку таких галузей соціологічного знання, як соціологія сім'ї та соціологія молоді.

1.2. Основні завдання освітньої компоненти

Основними завданнями курсової роботи є розкриття змісту соціологічних теорій і концепцій соціології сім'ї та соціології молоді; формування вмінь і навичок аналізу та інтерпретації даних емпіричних соціологічних досліджень з проблематики соціології сім'ї та соціології молоді.

1.3. Характеристика освітньої компоненти

Загальна кількість годин – 90.

Вид роботи – самостійна робота.

Семестр – 7-й.

Вид контролю – захист курсової роботи.

1.4. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми та Освітнього стандарту спеціальності 054 – «Соціологія» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти (затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 04.03.2020 № 371), студенти повинні набути такі компетентності та демонструвати такі результати навчання.

Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти (бакалаврський рівень).

Загальні компетентності:

ЗК 08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК 02. Здатність до опанування та використання основних класичних і сучасних соціологічних теорій.

СК 03. Здатність аналізувати зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

СК 04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.

СК 05. Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження.

СК 06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК 07. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефахівців

СК 08. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.

СК 09. Знання теоретичних і методологічних основ маркетингової діяльності, володіння методами збору та аналізу маркетингової інформації.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах програмних результатів навчання:

ПРН 01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших професійних сферах.

ПРН 02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.

ПРН 03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.

ПРН 04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку й функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.

ПРН 07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології в процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.

ПРН 08. Вміти обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури..

ПРН 09. Вміти розробляти програму соціологічного дослідження.

ПРН 10. Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів.

ПРН 11. Вміти презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців.

ПРН 13. Вміти відтворювати факти (дати, події, принципи й закономірності суспільного розвитку), встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями, явищами, робити висновки, аргументувати свої думки).

2. Методичні рекомендації з підготовки курсових робіт

Курсова робота являє собою підсумкову роботу за результатами вивчення навчального курсу «Соціологія сім'ї та молоді». В межах роботи студент повинен розкрити проблемну ситуацію, що зумовлює необхідність проведення теоретичного або емпіричного дослідження та актуальність курсової роботи.

Тему курсової роботи студент/студентка може обрати як із переліку орієнтовної тематики, так і визначити самостійно з огляду на власні наукові інтереси.

Вибір і формулювання теми роботи передбачає ознайомлення з різноманітною літературою, яка може виходити за рамки тематики курсу.

Курсова робота відноситься до різновиду самостійних навчальних робіт, в її основу можуть бути покладені як аналіз вже відомих теоретичних положень і емпіричних даних, так і результати емпіричних розвідок у галузі соціології сім'ї та молоді, в яких автор/авторка брали участь.

Авторський продукт, яким є курсова робота, не допускає плагіату, на всі використані джерела інформації повинні бути оформлені посилання. В іншому випадку курсова робота не допускається до захисту.

Текст курсової роботи повинен вміщувати огляд наукових та інших джерел з обраної теми. Проте курсова робота не може бути простою компіляцією текстів використаних джерел. У тексті курсової роботи обов'язково має бути представлений критичний аналіз відповідних наукових теорій. Вона має бути завершеним навчально-науковим дослідженням, в якому представлені дані, що розкривають взаємозв'язок між певними соціальними явищами та процесами, а також містити елементи новизни, що мають відображати авторське бачення обраної проблеми: узагальнення літератури, подальший розвиток вже наявного знання, аналіз результатів емпіричних досліджень, у тому числі й тих, в яких автор/авторка брали участь. Виходячи з цього, визначається структура роботи, її мета, завдання, методологія дослідження й висновки.

3. Оформлення курсової роботи

Загальний обсяг курсової роботи – **30 сторінок**. До загального обсягу входять Титульний аркуш та Список використаних джерел. Кегль – Times New Roman, 14 розмір; поля: верхнє та нижнє по 2,0 см, лівє – 2,5 см, правє – 1,5 см; відступ перший рядок – 1,25 см; інтервал між рядками – 1,5; вирівнювання тексту «за шириною».

Обов'язково має бути присутня нумерація сторінок (розташування нумерації – в правому верхньому куті сторінки). Титульний аркуш входить до загальної нумерації, але сам номер на ньому не проставляється. Друга сторінка тексту курсової роботи – Зміст.

Текст курсової роботи **обов'язково** має містити такі складові:

- титульний аркуш (*зразок оформлення – Додаток А*);
- сторінка з переліком розділів та підрозділів тексту та вказуванням відповідних сторінок, на яких ці елементи починаються (*ЗМІСТ*) (*зразок оформлення – Додаток Б*);
- перелік умовних позначень (*у разі необхідності*), який передує тексту з тим, щоб читач міг ознайомитися з ними до прочитання тексту;
- вступ (до 10% загального обсягу тексту);
- основна частина (до 80% загального обсягу тексту; може ділитися на 2-3 розділи, кожен, відповідно, до 20-30% загального обсягу тексту);
- висновки (до 10% загального обсягу тексту);
- список використаних джерел згідно з вимогами, сформульованими у ДСТУ 8302:2015;
- додатки до основного тексту (*у разі необхідності; додатки не враховуються в загальному обсязі тексту роботи та необмежені, але мають бути функціонально та змістовно виправдані*).

Кожен з цих елементів, а також розділи основної частини та додатки мають починатися з нової сторінки, незалежно від того, скільки місця залишається на попередній сторінці, тобто останній сторінці попереднього елемента.

Структурні елементи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ 1», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумерують, їхні заголовки та заголовки розділів слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом має бути не менше, ніж два рядки. Назва підрозділу може бути розміщена в нижній частині сторінки тільки за умови, що після неї розміщено не менш ніж два рядки ординарного тексту.

У **Вступі обов'язково** мають бути зазначені: проблемна ситуація, актуальність теми, об'єкт, предмет, мета, завдання роботи, теоретична та емпірична база, короткий опис структури роботи, в якому відображається загальна кількість сторінок, кількість розділів, кількість таблиць і рисунків, кількість використаних джерел, кількість додатків.

Обсяг таких складових, як **Проблемна ситуація та Актуальність теми**, а також **Висновки** має бути **не менше, ніж 1 стор.** Висновки мають являти собою не компіляцію різних фрагментів основного тексту, а самостійний, логічно завершений розділ роботи, в якому відображені її результати, реалізація її мети та завдань.

Ілюстрації (рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки, скан-копії, креслення) слід розміщувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці (за виключенням тих, що винесені у додатки, з відповідним посиланням у тексті на відповідний додаток). На всі ілюстрації мають бути посилання у самому тексті роботи, з однозначним атрибутуванням. При використанні ілюстрацій, створених не автором роботи, обов'язково мають бути посилання на їхнє джерело.

Ілюстрації можуть мати назву, яку розміщують під ілюстрацією. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисунковий текст). Ілюстрація позначається словом «Рисунок», яке разом з назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних (наприклад, «Рисунок 1.1 Схема розміщення»). Ілюстрації слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, рисунок 2.4 – четвертий рисунок другого розділу.

Таблиці. Цифровий матеріал, як правило, компактно та логічно оформлюють у вигляді таблиць (*зразок оформлення – Додаток В*)

Таблицю, як і рисунки, слід розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. Як і на рисунки, на всі таблиці мають бути посилання в тексті роботи. Таблиці також слід нумерувати арабськими цифрами; нумерація має бути

порядковою в межах розділу (за винятком таблиць, що наводяться у додатках). Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, таблиця 4.2 – друга таблиця четвертого розділу. Таблиця може мати назву, яку друкують малими літерами (крім першої великої) і вміщують над таблицею. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці.

Слово «Таблиця» вказують у правій частині над назвою таблиці.

Якщо рядки або графи таблиці виходять за межі формату сторінки, таблицю поділяють на частини, розміщуючи одну частину під одною, або поруч, або переносючи частину таблиці на наступну сторінку, повторюючи в кожній частині таблиці її головку і боковик. При поділі таблиці на частини допускається її головку або боковик замінити відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці.

Слово «Таблиця» вказують один раз у правій частині над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «Продовження таблиці» з зазначенням номера таблиці (див. далі приклади).

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. В кінці заголовків і підзаголовків граф крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф вказують в однині.

Список використаних джерел формується та розміщується відразу після тексту роботи, з нової сторінки, передуючи додаткам. Список використаних джерел може бути оформлений одним із таких способів: 1) список оформлюється відповідно до порядку згадування джерел у тексті; 2) список оформлюється за абеткою.

Бібліографічний опис списку використаних джерел курсової роботи має оформлятися з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (див. *Додаток В*). Список має налічувати не менше, ніж **15 джерел**.

Посилання на наведені у «Списку» першоджерела є обов'язковими при будь-якому посиланні на наведені тези, гіпотези, ідеї, дані, концептуальні положення, цитати, що не належать автору роботи.

Пряма мова іншого автора завжди цитується у лапках. Наведена цитата повинна цілком відповідати оригіналу та мати посилання на джерело (ПБ автора, назва твору, місце видання, рік, сторінка тощо). Цитати з іншомовних джерел наводяться у авторському перекладі, у підстрочній виносці або додатках може бути наведена ця ж цитата мовою оригіналу для оцінки читачем коректності та наукової релевантності авторського перекладу.

У Списку наводяться бібліографічні відомості про всі використані під час підготовки курсової роботи першоджерела. Праці, на які у тексті роботи немає посилань, у Списку не вказуються. Виключенням можуть бути джерела, які стали об'єктами емпіричного аналізу (наприклад, контент-

аналізу або дискурс-аналізу), посилання на які можуть скласти окремий додаток або наводитись прямо у тексті курсової роботи.

Бібліографічний опис будь-якої роботи проводиться мовою оригіналу. При складанні Списку можна використовувати скорочення, які відповідають державному стандарту, окрім назви книжки чи статті, де скорочення не використовують в жодному разі.

Посилання розташовуються безпосередньо у тексті відразу після слів, виразів, думок, гіпотез, ідей, концептів, статистичних даних, ілюстрацій, таблиць, до яких вони відносяться.

У разі, якщо автор посилається на першоджерело (книгу, статтю, збірку тощо) в цілому, то у квадратних дужках позначається номер, який має вказане першоджерело у списку використаних джерел до цієї роботи (наприклад, [4]). Якщо автор посилається на фрагмент першоджерела (статистичні дані, висловлювання автора тощо), необхідно вказувати сторінку(и), де саме цей фрагмент розташований (наприклад: [4, с. 11–12]). Якщо автор посилається більше, ніж на одне першоджерело, то вони відокремлюються за допомогою крапки з комою (наприклад: [15; 17; 21]).

Зразок оформлення посилання на літературу в тексті роботи (крапка ставиться після посилання):

«Як свідчать дані обстеження домогосподарств України, все більш поширеною стає однодітна сім'я. Так, 72,3% сімей, які мають дітей, – це родини тільки з однією дитиною, і лише кожна четверта (24,1%) має дві дитини. Сім'ї з трьома й більше дітьми є рідкісними, їхня питома вага не перевищує 3,6%» [15, с. 26].

У випадку, коли у роботі посилання на книгу одного автора наводяться на одній сторінці одне за одним, перше посилання на сторінці оформлюється відповідно правил, а у наступному посиланні пишуть слова «Там само» і вказують сторінку, якщо вона не співпадає зі сторінкою попереднього посилання. Для видань латиницею треба вказувати «Ibid».

Додатки. Додатки можуть містити допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття курсової роботи:

- проміжні формули й розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- ілюстрації допоміжного характеру;
- стенограми дослідницьких процедур;
- інструментарій соціологічного дослідження (анкети, гайди, протоколи спостережень чи експериментів тощо);
- первинна соціологічна інформація;
- інші дані та матеріали.

Додатки слід оформлювати як продовження курсової роботи на її наступних сторінках, або у вигляді окремої частини, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті роботи.

Додатки оформлюють на наступних сторінках роботи, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої повинно бути надруковано слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б тощо. Додатки повинні мати спільну з рештою роботи наскрізну нумерацію сторінок. За необхідності текст додатків може поділятися на розділи, підрозділи, пункти і підпункти, які слід нумерувати в межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатка А; Г.3.1 – підрозділ 3.1 додатка Г; Д.4.1.2 – пункт 4.1.2 додатка Д; Ж. 1.3.3.4 – підпункт 1.3.3.4 додатка Ж.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатка, слід нумерувати в межах кожного додатка, наприклад, рисунок Г.3 – третій рисунок додатка Г; таблиця А.2 – друга таблиця додатка А; формула (А.1) – перша формула додатка А.

Якщо в додатку одна ілюстрація, одна таблиця, одна формула, одне рівняння, їх нумерують таким чином: рисунок А.1, таблиця А.1, формула (В.1).

4. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Загальна оцінка за курсову роботу поєднує дві складові: оцінку за текст роботи (**max – 80 балів**) та оцінку її захисту (**max – 20 балів**). Максимальна кількість балів за курсову роботу, яку може отримати студент, складає **100 балів**.

За текст роботи студент/студентка може отримати максимальну оцінку (80 балів) за умови дотримання всіх вимог до структури й змісту курсової роботи, сформульованих вище.

Тривалість процедури захисту складає **5-7 хвилин**. Процедура захисту передбачає **обов'язкову** наявність презентації. У виступі **обов'язково** мають бути представлені актуальність теми, об'єкт, предмет, мета, завдання роботи, ті її положення й результати, які автор вважає найбільш значущими, висновки.

Максимальна оцінка за презентацію курсової роботи (**20 балів**) поділяється на: оцінку за якість презентації, тобто за використання мультимедійних засобів; коректне представлення теоретичної та емпіричної бази роботи; логічність та обґрунтованість висновків (**8 балів**) та оцінку за відповіді на запитання (глибина відповіді, обґрунтованість, вміння захищати власну позицію тощо) (**12 балів**).

5. Шкала оцінювання

Сума балів	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно
70–89	добре
50–69	задовільно
1–49	незадовільно

6. Орієнтовні теми курсових робіт

1. Сім'я як цінність та сімейні цінності шкільної молоді України.
2. Освітньо-професійні плани сучасних українських підлітків.
3. Молодь в умовах переходу до інформаційного суспільства: чинники соціального та емоційно-психологічного розвитку.
4. Чинники актуалізації девіантної поведінки молоді в умовах суспільства ризику.
5. Вплив спілкування в соціальних мережах на процес соціалізації молодого покоління.
6. Міжпоколінна взаємодія в умовах глобалізованого світу.
7. Покоління X, Y, Z, Alpha: спільне та відмінне.
8. Особливості постмілітарного транзиту ідентичності молоді, що брала участь в АТО/ООС та бойових діях в умовах російсько-української війни.
9. Вплив російсько-української війни на процеси громадянської та національної ідентифікації української молоді.
10. Молодь у віртуальній реальності.
11. Роль якісних методів в соціологічних дослідженнях сім'ї та молоді.
12. Проблеми рольової диференціації в сучасній сім'ї.
13. Професійна зайнятість жінок і сім'я.
14. Рутинна та проблемна репродуктивна поведінка в сучасному суспільстві.
15. Батьківська поведінка та її особливості.
16. Стосунки поколінь в сучасній сім'ї: проблема формування діалогу.
17. Міжособистісні комунікації в сучасній сім'ї.
18. Сімейна та молодіжна політика в Україні: стан та основні проблеми.
19. Особливості життєдіяльності сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок титульного аркушу курсової роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА

СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра соціології управління та соціальної роботи

Кафедра соціології

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Соціологія сім'ї та молоді»

за темою:

«НАЗВА РОБОТИ»

Підготував(ла):

студент (студентка) 4-го курсу
денної (заочної) форми навчання,
група СПМ-44

Прізвище, ім'я, по-батькові *(повністю)*

Харків

2024

Додаток Б
Зразок оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Назва розділу	
1.1 Назва підрозділу	5
1.2 Назва підрозділу	10
РОЗДІЛ 2. Назва розділу	
2.1 Назва підрозділу	15
2.2 Назва підрозділу	20
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28
ДОДАТКИ	29

Додаток В

Приклади оформлення бібліографічного опису
в списку використаних джерел

Таблиця В.1.

**Приклади
оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел
згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне
посилання. Загальні положення та правила складання»
з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40)**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Книги	
Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Попова І. М. Соціологія. Пропедевтичний курс : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Тандем. 1996. 271 с. 2. Сокурянська Л. Г. Вступ до соціології : навч. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 156 с. 3. Якуба О. О. Соціологія : навчальний посібник для студентів. Харків : Константа, 1996. 192 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 4. Захарченко М. В., Погорілий О. І. Історія соціології (від античності до початку ХХ ст.). Київ : Либідь, 1993. 336 с. 5. Климанська Л. Д., Савка В. Є. Соціологія соціальних проблем : навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 208 с. 6. Лобанова А. С., Калашнікова Л. В. Соціологія. Вступ до спеціальності: навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти. Київ: Каравела, 2022. 308 с. 7. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування : підручник. Київ : Вид. дім «Київсько-Могилянська академія», 2017. 342 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Волянська О. В., Коробкіна Т. В., Ніколаєвська А. М. Соціальна психологія : Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. Харків : ХНУРЕ, 2012. 220 с. 2. Даниленко О. А., Ковальова І. Д. Мусієздов О. О. Історія соціології : навчально-методичний посібник. Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2004. 330 с.

Продовження таблиці В.1

1	2
Чотири і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Соціологія: теорії середнього рівня : навч. посіб. / за наук. ред. Ю. Ф. Пачковського / Н. В. Коваліско та ін. Київ: Каравела, 2020. 356 с. 2. Основи охорони праці: підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ: ЦУЛ, 2016. 264 с. 3. Сучасна харківська сім'я в соціологічному вимірі:/ С.М. Аніпченко та ін. / за ред. Л. Г. Сокурянської. Харків: Видавництво «Парус-Друк». 64 с. 4. The mutual fund industry: Competition and investor welfare / R. G. Hubbard et. al. New York, NY: Columbia University Press, 2010. 256 p.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання: монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Українське студентство у пошуках ідентичності: монографія / В. Л. Арбеніна та ін. / за ред. В. Л. Арбеніної, Л. Г. Сокурянської. Харков: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 520 с. 3. Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків: Право, 2011. 656 с.
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вектори змін українського суспільства / за ред. дек.н. В. Ворони, д.соц.н. М. Шульги. Київ: Інститут соціології НАН України, 2014. 466 с. 2. Глобальні і локальні кризи: переосмислюючи українське суспільство. Київ: Інститут соціології НАН України, 2021. 170 с. 3. Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Генеза, 2004. 736 с.
Багатотомні видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енциклопедія історії України: у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (голова) та ін. ; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с. 2. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. Київ: Ін Юре, 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінології. 424 с. 3. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології: вибр. твори. Київ: Рад. шк., 1983. Т. 1. 480 с.

1	2
Частина видання	
Книги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сокурянська Л. Г. Внутрішньородинні стосунки в контексті повсякденних сімейних практик харків'ян. <i>Сучасна харківська сім'я в соціологічному вимірі</i> / С.М. Аніпченко та ін. / за ред. Л.Г. Сокурянської. Харків: видавництво «Парус-Друк», 2020. – 64 с. С. 6 – 19. 2. Сокурянська Л. Г. Бар'єри модернізації вищої освіти в Україні. <i>Ціннісна складова модернізаційних процесів у сучасному соціумі України</i>: кол. моногр. / [Балакірева О. М., Геєць В. М., Сіденко В. Р. та ін.] ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2014. 340 с. С. 280-305. 3. Сорока Ю. Г. Номінації колективних ідентичностей в блогосфері актуальних подій. <i>Мінливості культури: соціологічні проєкції</i> : наук. монографія / за ред. Н. Костенко. Київ : Інститут соціології НАН України, 2015. 440 с. С. 371–419.
Тези доповідей, матеріали конференцій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Голіков О. Знання та ставлення українців до трудових мігрантів: чинник пан-/епідемічної ситуації. <i>Проблеми розвитку соціологічної теорії: концептуальні стратегії дослідження соціальних наслідків пандемії COVID-19: матеріали XVII міжнародної науково-практичної конференції</i> (м. Київ, 18–19 грудня 2020 р.) / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, факультет соціології / за ред. д.соц.н. Людмили Малес, д.соц.н. Юрія Савельєва, к.соц.н. Олексія Боровського та к.соц.н. Ірини Набруско. Київ: Наукова столиця, 2021. 154 с. С. 57-61. 2. Дейнеко О.О. Соціальна згуртованість як соціальний феномен та соціологічна категорія: перспективи концептуалізації в рамках якісного підходу. <i>Феномен солідарності і соціальної згуртованості в Україні та Республіці Молдова: нові виклики та контексти</i>: матеріали міжнародної наук.-практ. конф. (м. Одеса, 30 червня 2020 року) / за ред. д. соц. н., проф. Лісеєнко О. В. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2020. С. 7-51. 3. Зубарев О. Життя – це море, чи Г. Зіммель про суспільство та спілкування. <i>Перспективи розвитку сучасної науки та освіти</i> : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 15-16 червня 2020 року. Львів: Львівський науковий форум, 2020. С. 55-56. 4. Сокурянська Л. Г., Дейнеко О. О. Соціальна нерівність в сучасній Україні: поколінський вимір. <i>Транскордонне співробітництво: перспективи, проблеми, рішення</i> : зб. наук. праць міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кишиневу, 17 жовтня 2018 р.; м. Одеса, 19 жовтня 2018 р). Одеса, 2018. С. 15-18.

Продовження таблиці В.1

1	2
<p>Статті із продовжуваних та періодичних видань</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Борисов Р. І., Голіков О. С. XIV Міжнародна науково-практична конференція «Якубинська наукова сесія». <i>Український соціум</i>. 2019. Випуск 2 (69). С. 136-141. 2. Голіков О. С. Політичні цінності мешканців Харкова : практики, знання, ідентичності. <i>Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»</i>. 2018. Вип. 40. С. 92-100. 3. Дейнеко О. О., Білокопитов Д. В., Філіпова О. А. Реформа децентралізації в оцінках лідерів об'єднаних територіальних громад: нові виміри соціальної суб'єктності. <i>Український соціологічний журнал</i>. 2019. Том 21. С. 16-24. 4. Мусієздов Олексій, Мурадян Олена. Про цінності та про українців. <i>Соціологія: Теорія. Методи. Маркетинг</i>. 2021. № 4. С. 190–195. 5. Sokurianska L., Bakirov V., Bataeva E. Ukrainian veterans in higher education: military identity and educational practices. <i>Ideology and Politics Journal</i>. 2019. Issue № 2(13). Pp. 167-184.
<p>Інші видання Законодавчі та нормативні документи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 4. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації: наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141. 5. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця: затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
<p>Архівні документи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. Архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.

Продовження таблиці В.1

1	2
Патенти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с. 2. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.
Препринти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історико-правова спадщина України: кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Землянщина. Харків, 1996. 64 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. Культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.

Продовження таблиці В.1

1	2
Бібліографічні показники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала; Запорізький національний університет. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш: біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).
Електронні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Влада очима історії: фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 20–27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 3. Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua/ (дата звернення: 12.10.2017).
Автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бойко Д. М. Речі в інструментарії символічного насильства в постсучасному суспільстві : автореф. дис. ... канд. соц. наук. Харків, 2019. 20 с. 2. Голіков О. С. Фабрикація порядку: знання в конституюванні соціального: автореф. дис. ... д-ра соц. наук: 22.00.01 Харків, 2019. 36 с. 3. Дикань Л.В. Творчі дозвіллі практики як фактор формування соціальної суб'єктності сільських підлітків : автореф. дис. ... канд. соц. наук: 22.00.04. Харків, 2019. 20 с.
Дисертації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зубарев О. С. Східні духовні практики як феномен життєвого світу особистості в полікультурному суспільстві: дис... канд. соц. наук: 22.00.01 / Харківський національний ун-т імені В. Н. Каразіна. Харків, 2016. 209 с. 2. Міхно Н. К. Місто як культурний текст: особливості семантики та синтагматики міського простору: дис. ... д-ра соц. наук: 22.00.01. Харків, 2020. 423 с. 3. Bryant B. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures: Doctoral dissertation / University at Albany. Albany, NY, 1998. 150 p.